

2015WMC12

VERSLAG van de vergadering van de Statencommissie Wonen, Maatschappij en Cultuur van 13 april 2015 in het Provinciehuis van Utrecht

Aanwezig:

Mw. A.C. Boelhouwer (voorzitter), J.G. Boerkamp (D66), mw. E.J. Broere-Kaal (PVV), mw. H. Chidi (D66), H.P. van Essen (GroenLinks), J. Germs (VVD), mw. N. de Haan (ChristenUnie), mw. W.M.M. Hoek (50PLUS), mw. T. Koelewijn-Koelewijn (CDA), G. van Leeuwen (SGP), mw. M.G. Noordenbos (SP), A.J. Schaddelee (ChristenUnie), mw. A.M. Schneiders (D66) en mw. P.J. van Viegen (PvdA);

Van ambtelijke zijde aanwezig: mw. M.L. Engelsman (griffier) en mw. G. van Weerd (verslag);

Met kennisgeving afwezig: gedeputeerden A.M.A. Pennarts en R.E.de Vries alsmede de PvdD-fractie.

1. Opening

De wnd. voorzitter, mevrouw Boelhouwer, opent deze eerste vergadering van de commissie WMC in de nieuwe statenperiode met een woord van welkom. Tot aan de zomer blijven de huidige vier Statencommissies functioneren. Mogelijk dat daarna commissies op andere wijze zullen worden samengesteld.

Vervolgens worden de berichten van verhindering doorgenomen. Mevrouw Pennarts is afwezig omdat zij op dit moment deelneemt aan de coalitieonderhandelingen.

De heer Schaddelee memoreert dat GS op afroep van PS beschikbaar dienen te zijn. Hoe wordt er vanavond omgegaan met vragen van PS richting GS? Hij vindt de huidige gang van zaken niet gelukkig.

De voorzitter beaamt dat het erg jammer is dat beide gedeputeerden vanavond niet aanwezig kunnen zijn. Zij zegt toe dat vragen vanuit de commissie richting het college aan de desbetreffende GS-leden zullen worden doorgegeven. Eventueel komen deze in de volgende vergadering terug. Overigens laat de aard van deze agenda toe dat er verschillende informatieve presentaties kunnen worden gegeven, die vooral voor de nieuwe PS-leden van belang kunnen zijn.

De heer Schaddelee laat weten dat hij bezwaar aantekent tegen deze werkwijze; dit mag geen gewoonte worden.

2. Vaststelling agenda

Er is een rondvraag ingediend door de heer Germs over de jeugdzorg. In overleg met gedeputeerde Pennarts en de heer Germs wordt deze rondvraag doorgeschoven naar de vergadering van 11 mei a.s. De gedeputeerde kan dan het antwoord zelf toelichten en daarnaast is er op dat moment meer informatie beschikbaar over de actuele stand van zaken jeugdzorg.

Agendapunt 9.2 (ingekomen brief Hollandse Waterlinie, verzoek steun gemeente Houten) is pas hedenmiddag ontvangen. Deze brief wordt ook geagendeerd voor de vergadering van de commissievergadering Ruimte, Groen en Water. Eventuele bespreking kan in die vergadering plaatsvinden.

3. Mededelingen

Geen.

4. Verslag Statencommissie Wonen, Maatschappij en Cultuur van 19 januari 2015

Het verslag van deze vergadering wordt vastgesteld.

Naar aanleiding van het verslag, memoreert mevrouw Van Viegen dat haar collega Driehuijs de VVD heeft verweten zich niet te hebben ingezet voor inhoudelijke jeugdzorgvernieuwing in de afgelopen vier jaar. De heer Driehuijs heeft dat later tijdens een informele bijeenkomst recht gezet en gemeld dat hij dit ten onrechte heeft gesteld omdat alle partijen zich in de afgelopen jaren op hun eigen manier voor de jeugdzorg hebben ingezet. Om de VVD recht te doen, hecht zij eraan dat deze opmerking in het verslag terecht komt.

De heer Germs laat namens voormalig Statenlid mevrouw Alsem weten dat zij en de heer Driehuijs een en ander in goede harmonie hebben opgelost. Sprake was er van een misverstand. Mevrouw Alsem heeft de steun van de overige commissieleden zeer op prijs gesteld.

6. Termijnagenda

Gedeputeerde Pennarts had een toelichting zullen geven op motie 48, ondertiteling voor doven en slechthorenden bij de uitzendingen van RTV-Utrecht. Zij is nu niet aanwezig maar de commissie zal hierover eind van de week een memo ontvangen.

Mevrouw Hoek deelt mede dat zij contacten onderhoudt met de groep doven en slechthorenden. Ondanks de toezegging blijkt het ondertitelingsysteem tijdens PS-vergaderingen niet te werken. Gemeld werd door RTV Utrecht dat er sprake was van een storing die binnenkort verholpen zou zijn. Echter, dat was niet het geval. Daarop heeft zij weer bij RTV Utrecht aan de bel getrokken en gemeld werd toen dat de storing hinderlijker is dan verwacht. Volgende week zal de ondertiteling bij RTV Utrecht niet rechtstreeks in de uitzending functioneren; wel is ondertiteling mogelijk via Teletekst. Mocht de ondertiteling weer naar behoren functioneren, dan zal zij dat doorgeven.

De voorzitter zegt toe dat het signaal van 50PLUS zal worden meegenomen.

Op verzoek van mevrouw De Haan zal motie 46, religieus erfgoed, aan de termijnagenda worden toegevoegd. Deze motie is aangenomen in de PS-vergadering van 8 december jl.

7. Presentatie Cultuur- en erfgoed

De heer Leo van Hulten, teamleider Cultuur en Erfgoed, leidt dit onderwerp in. Drie organisaties, die deel uitmaken van de provinciale infrastructuur, zullen vanavond een presentatie houden. Het gaat om:

- Landschap Erfgoed Utrecht, Frans ter Maten, directeur
- Kunst Centraal – Frank van der Hulst, directeur
- Samenwerkende Festivals – Willemien van Aalst, directeur Nederlands Filmfestival.

LANDSCHAP ERFGOED UTRECHT (LEU)

De heer Ter Maten licht de organisatie van het LEU uitvoerig toe. LEU is een stichting met een Raad van Toezicht en bestaat uit 21,5 fte. Het LEU had in 2014 een omzet van € 2,7 miljoen, opgebouwd uit € 1,5 miljoen basissubsidie van de provincie Utrecht, € 187.000 van de postcodeloterij, € 789.000 was de projectbijdrage van de provincie/gemeenten/waterschap en € 193.000 was de opbrengst van de landschapsbeheerploegen.

Voorts licht de heer Ter Maten de voorgeschiedenis en het ontstaan van het LEU uitvoerig toe. Het LEU is in 2007 ontstaan uit een fusie van Landschapsbeheer Utrecht en het Erfgoedhuis Utrecht. Landschap, cultuur en erfgoed zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden, hebben een intrinsieke waarde en moeten integraal worden ondersteund, met name door de provincie.

LEU is een belangrijke uitvoeringspartner van de provincie Utrecht. LEU heeft in de provincie te maken met twee afdelingen, nl. Natuur en Landschap en de afdeling Erfgoed. Dat betekent dat LEU ook te maken heeft met twee gedeputeerden en twee commissies. Voor de komende periode is zijn hartenwens één gedeputeerde voor landschap en erfgoed. Wat hem betreft blijft de Cultuurnota 2012-2015 van de provincie een zeer waardevol document, omdat daarin duidelijk naar voren komt wat de provincie wil behouden, nl.:

- Agrarische natuurlandschappen
- Landgoederen en buitenplaatsen
- Archeologie
- Militair erfgoed.

Het LEU pleit er nadrukkelijk voor die vier peilers ook in de toekomst vast te houden, dus bestaand beleid te blijven uitvoeren. Overigens is hij er voorstander van het religieus erfgoed als vijfde peiler toe te voegen.

LEU vindt het erg belangrijk dat de leefomgeving weer van mensen wordt. Landschap en erfgoed werden in het verleden vooral belangrijk gevonden door het publieke domein; de mensen werden vooral als consument beschouwd. Wat hem betreft moet dat anders. De inwoners moeten weer bij hun leefomgeving betrokken worden en daar zijn inmiddels hele goede initiatieven en voorbeelden van te noemen. Erfgoededucatie is essentieel en dat wordt door het LEU samen met Kunst Centraal opgepakt, juist om de jonge generatie gevoel te geven bij landschap en erfgoed. De vele vrijwilligers van LEU zetten zich in voor het onderhoud van klompenpaden, het uitdragen van geschiedenis, regionale musea, Piramide van Austerlitz, onderhoud van historische tuinen bij landgoederen e.d. LEU tracht deze vrijwilligers te scholen en te ondersteunen zodat ze zo zelfstandig mogelijk kunnen werken. Klompenpaden zijn van groot belang om stad en agrarisch natuurlandschap bij elkaar te brengen. Dit is alleen mogelijk met de vrijwillige medewerking van agrariërs. In de provincie Utrecht zijn er met de Gelderse collega's 65 klompenpaden ontwikkeld waar 350.000 wandelaars jaarlijks gebruik van maken. Spreker verwijst ter zake naar de site ww.klompenpaden.nl. Voorts toont hij een korte film over crowdfunding en een kidsproof klompenpad.

De voorzitter geeft de commissieleden gelegenheid vragen te stellen.

Mevrouw Koelewijn signaleert dat een deel van het erfgoed ontbreekt, nl. het maritiem erfgoed. Dienaangaande wijst zij op de Botterwerf in Bunschoten/Spakenburg.

De heer Ter Maten antwoordt dat ook het maritiem erfgoed in het beleid van LEU wordt meegenomen. Bunschoten haalt expertise en ondersteuning van LEU in huis om te komen tot een plan van aanpak om de Botterwerf van de gemeenschap te maken. Hij beaamt dat de Botterwerf in Bunschoten/Spakenburg 'een topper' in de provincie Utrecht is.

Mevrouw Hoek vindt het een goed initiatief dat er klompenpaden voor kinderen worden ontwikkeld. Zij vraagt of ook de bestaande klompenpaden voor kinderen geschikt kunnen worden gemaakt door bv. een lus in het tracé aan te brengen waardoor de route wordt verkort.

De heer Ter Maten antwoordt dat eerst wordt afgewacht of de kinderklompenpaden een succes worden. Nu is het nog een experiment. Is het succesvol, dan zullen er meer kinderklompenpaden tot stand worden gebracht.

Op een vraag van de heer Schaddelee antwoordt hij dat er ook aandacht is voor jongeren. Samen met Zimic en RTV Utrecht en met hulp van de provincie, wordt onderzocht of erfgoedlocaties met gaming makkelijker toegankelijker kunnen worden gemaakt. Zo kunnen ook aansprekende erfgoedlocaties aantrekkelijk worden gemaakt voor jongeren tussen de 12 en 17 jaar.

Mevrouw Chidi vraagt of er voorbeelden zijn van projecten die door de bezuinigingen niet konden worden uitgevoerd.

De heer Ter Maten zegt toe dat hij later schriftelijk op deze vraag zal terugkomen.

Mevrouw Schneiders begrijpt dat het LEU er voorstander van is dat erfgoed en landschap voortaan naar één gedeputeerde gaat. Zij vraagt in welke commissie erfgoed en landschap in de optiek van de heer Ter Maten het best tot zijn recht komt.

De heer Ter Maten antwoordt dat de natuur in Utrecht vooral wordt gezien als de realisering van de grote natuurstructuur. Daar zijn partijen bij betrokken zoals HUL, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer. Landschap zit dichterbij tegen erfgoed aan. Landschap en erfgoed hebben een ruimtelijke component maar ook een belangrijke geschiedenis component. Hij zou dat het dichterbij de commissie WMC willen positioneren dan bij RGW. Echter, het is aan PS om daarover een besluit te nemen.

De heer Graafhuis verduidelijkt dat met de huidige commissies wordt voortgegaan tot aan het zomerreces. Op 5 en 6 juni zal er een heisessie plaatsvinden waarvoor PS worden uitgenodigd. Onderwerp van gesprek is dan o.a. de vraag of er al dan niet van vier naar drie Statencommissies moet worden overgegaan. De wens van LEU zal in deze discussie worden meegenomen.

De heer Van Essen memoreert het raakvlak tussen erfgoed, landschap en natuur. Hij vraagt hoe LEU zijn rol in het werkveld ziet, ook in relatie tot HUL, SBB en NM. Ook die organisaties houden zich met erfgoed en natuurbeleving bezig. Hoe ziet de taakverdeling en de samenwerking eruit?

De heer Ter Maten antwoordt dat HUL, SBB en NM eigendommen hebben en de belangen van hun eigendommen behartigen. LEU heeft geen eigendom en kan een onafhankelijke rol spelen richting boeren, landgoedeigenaren, musea e.d. Nog steeds is er enigszins sprake van een controverse tussen landbouw- en natuurorganisaties. Een onafhankelijke rol van LEU draagt dan bij aan bv. de tot stand koming van klompenpaden. Er wordt intensief samengewerkt via het zgn. Oostbroekcollectief tussen NM, SBB en HUL, de Milieufederatie, het IVN en LEU. Daar worden taken afgestemd zodat er geen dubbel werk wordt gedaan. Adviezen aan de provincie worden meestal gezamenlijk als een Oostbroek-advies uitgebracht.

KUNST CENTRAAL

De heer Frank van der Hulst verwijst naar de flyer die eerder aan PS-leden is uitgereikt en de nodige informatie over Kunst Centraal bevat. Hij wil nu zichtbaar maken wat Kunst Centraal in de praktijk doet, dit aan de hand van een korte schets en het tonen van twee filmpjes.

Kunst Centraal is cultuureducatie voor en met kinderen in het primair onderwijs. In 22 gemeenten wordt het kunstmenu aangeboden.

De Raad van Cultuur heeft vorige week een advies geschreven aan minister Bussemaker, o.a. over cultuureducatie. Dat geeft precies weer waar het om gaat, nl.: “Cultuureducatie draait om het verwerven van culturele competenties. Competenties die mensen nodig hebben om volwaardig deel te nemen aan onze samenleving, niet alleen als consument of beoefenaar van kunst en cultuur, maar ook om creatief en weerbaar om te gaan met de dynamiek van de complexere wordende samenleving. Een belangrijke plek voor het verwerven van die competenties is de school. Daar wordt het fundament gelegd voor de ontwikkeling van kinderen. Hier begint het pad dat ze doormaken van kennismaken met cultuur naar het ontwikkelen van de eigen talenten. De school maakt kunst en cultuur vaak toegankelijk voor leerlingen die dit van huis uit niet mee krijgen. Cultuureducatie levert ook een bijdrage aan leergebied overstijgende vaardigheden, zoals analyseren, evalueren en creëren.”

Vervolgens schetst spreker de twee hoofdprogramma's van Kunst Centraal.

De kunst- en cultuurprogramma's zijn gericht op een groot bereik van kinderen. Er zijn twee varianten, nl. het *Kunstmenu* en het *cultuurprogramma*. Met die structuur maakt het kind tijdens de basisschoolperiode ieder jaar een activiteit mee, gericht op professionele kunst maar ook op de lokale culturele omgeving. Dit laatste element wordt samen met LEU uitgevoerd. Zo wordt er o.a. in Vianen een verhaal verteld aan kinderen over oorlogsgeheimen waarmee theater, geschiedenis en cultuur worden verbonden.

Onlangs werd stilgestaan bij het feit dat drie generaties kinderen het Kunstmenu hebben meegemaakt; dat programma wordt al 24 jaar, zij het in een doorontwikkeling, uitgevoerd. Daarover wordt ter vergadering een korte film getoond. Op de website van KunstCentraal is de volledige film te zien.

Het tweede filmpje dat wordt getoond gaat over een ander hoofdprogramma, nl. cultuureducatie met kwaliteit. Daarmee krijgt cultuureducatie echt een plek in het basisonderwijs met verbindingen tussen de verschillende vakken en het stimuleren van talenten van kinderen. Met geld van de overheid, provincie en 8 gemeenten en 65 scholen is daarvoor met behulp van Kunst Centraal en LEU een intensief programma ontwikkeld. Dat programma is in 2013 gestart.

Het rijk, de provincie en gemeenten hebben een Bestuursakkoord over cultuureducatie gesloten en dat wil zeggen dat er tot 2023 een bestuurlijk kader is voor de cultuureducatie. Kunst Centraal wil graag meedenken hoe daaraan in de komende periode invulling kan worden gegeven. Kunst Centraal heeft een groot netwerk bij scholen, kunstenaars en culturele partijen. Los van de hoofdprogramma's kunnen er ook incidentele projecten worden ontwikkeld.

Wat betreft de ambitie voor de nieuwe statenperiode, stelt Kunst Centraal voor ook weer in te zetten op het voortgezet onderwijs.

De voorzitter geeft gelegenheid voor het stellen van vragen.

Mevrouw Noordenbos vraagt of cultuureducatie al eerder in het voortgezet onderwijs aan de orde is geweest. Is dat nu wegbezuinigd?

De heer Van der Hulst antwoordt dat het voortgezet onderwijs ook CKV opdrachten heeft en vaak over vakdocenten beschikt. De vraag is welke ondersteuning daarnaast nog kan worden geboden. Kunst Centraal heeft dat tot drie/vier jaar terug gedaan. In het kader van de bezuinigingen moesten er scherpe keuzes worden gemaakt en toen werd besloten de middelen gericht in te zetten voor het primair onderwijs. Overigens is door de bezuinigingen op veel plekken het voortgezet onderwijs weggevallen bij fondsen, bij het rijk en bij de grote gemeenten. Dat is erg jammer. Er zijn "geen rampen" gebeurd maar veel docenten bevinden zich wel op een eiland. Er is voorts behoefte aan partijen die vernieuwing kunnen aanbrenge(n). In de stad Utrecht is een aantal partijen bezig een programma voor het voortgezet onderwijs op te zetten; dat is niet zo maar te vertalen naar scholen in de provincie. Tegelijkertijd zouden partijen graag een formule willen hebben om ook kinderen buiten de stad te laten profiteren van de kwaliteit van bepaalde gezelschappen. Kunst Centraal zou daar graag aan willen meewerken.

Mevrouw Noordenbos vraagt of er een overzicht is van wat er zo al op scholen gebeurt zodat duidelijk wordt welke scholen wel of niet de cultuureducatie oppakken.

De heer Van der Hulst heeft een dergelijk overzicht niet voorhanden. Overigens dragen scholen vaak wel enthousiast uit wat ze doen op cultuureducatief vlak. Juist op open dagen komt kunst en cultuur vaak prominent naar voren.

Mevrouw Van Viegen vraagt of Kunst Centraal door het onderwijs met open armen wordt ontvangen. Zij krijgt wel eens het signaal dat het onderwijs wordt overspoeld door veel initiatieven en programma's, waardoor men nogal eens afhoudend reageert.

De heer Van der Hulst meent dat alle leerkrachten in het primair onderwijs op het standpunt staan dat cultuuronderwijs van belang is. De vraag is veel meer hoe daar vorm aan moet worden gegeven en of de leerkrachten daarvoor capabel zijn. Er is veel behoefte aan een partij die dat proces kan faciliteren, zonder dat leerkrachten alles zelf moeten uitzoeken. Kunst Centraal wil juist aansluiten bij de opdracht die het onderwijs zich zelf stelt. Dat er belangstelling is blijkt wel uit de grote deelname van scholen die aan het breedteprogramma meedoen.

Mevrouw Schneiders is leerkracht in opleiding en signaleert dat klasgenoten het moeilijk vinden om kunstlessen te geven. Welke rol heeft Kunst Centraal om leerkrachten tijdens hun opleiding meer kennis te laten maken met de professionele cultuursector?

De heer Van der Hulst memoreert dat de terugkerende aanbeveling is om zoveel mogelijk aandacht in de PABO's aan kunst en cultuur te besteden. Kunst Centraal heeft contacten met de Marnix Academie en de Hoge School Utrecht, vooral in de nascholingsfeer. De leerkracht is de cultuurdrager. Is dat het geval, dan is er veel mogelijk. Vooral het culturele besef is van groot belang, ook al is de leerkracht zelf niet geschoold als het gaat om dans of muziek. Cultuureducatie heeft ook nadrukkelijk de aandacht van de Inspectie.

Mevrouw Hoek vraagt of er voor Kunst Centraal geen limiet is om scholen te benaderen; hoeveel scholen kan de organisatie te bedienen?

De heer Van der Hulst antwoordt dat Kunst Centraal nu 8 jaar bestaat en een groot netwerk bij de scholen heeft. De scholen weten Kunst Centraal goed te vinden. Kunst Centraal hoeft niet steeds nieuw publiek te werven. De kunst- en cultuurprogramma's wordt op 75% van de scholen in de provincie aangeboden. Overigens werkt Kunst Centraal niet in de steden Utrecht en Amersfoort maar vooral in de wat kleinere gemeenten. Kunst Centraal is niet meer bij het onderwijs in Amersfoort betrokken, omdat de cultuureducatie daar door Scholen in de Kunst wordt aangeboden.

De heer Germs vond vooral het verhaal van de heer Ter Maten aansprekend door de vele vrijwilligers en maatschappelijke partijen die bij LEU zijn betrokken. Is dat ook het geval bij Kunst Centraal of gaat het daar vooral om professionals die meer investering nodig hebben?

De heer Van der Hulst antwoordt dat er de nodige vrijwilligers zijn betrokken bij het cultuurprogramma van Kunst Centraal. Voor de programma's die toegevoegde waarde voor het onderwijs moeten hebben, komt men vooral terecht bij professionele kunstenaars en uiteraard moet daarvoor worden betaald. Niet alleen de provincie, maar ook scholen en gemeenten zelf hebben daarvoor middelen beschikbaar. Daarvoor zijn ook fondsen beschikbaar. Tegelijkertijd betekent dit dat Kunst Centraal voor veel zelfstandig werkende kunstenaars als het ware een markt creëert. Als deze kunstenaar daarvoor niet betaald zouden worden, wordt het wel erg ingewikkeld.

Mevrouw De Haan begrijpt dat Amersfoort geen gebruik maakt van het programma van Kunst Centraal. Uit berichten in de krant las zij dat Scholen in de Kunst het erg zwaar heeft. Waarom doen gemeenten niet mee? Voorts vraagt zij wat het percentage scholen in de 22 gemeenten is die meedoet met het programma van Kunst Centraal.

De heer Van der Hulst antwoordt dat die informatie op de website van Kunst Centraal per gemeente, per school en per programma wordt weergegeven. Korthedshalve verwijst hij naar

deze website. Kunst Centraal heeft contacten met wethouders van veel gemeenten en spreekt hen aan op de cultuureducatie op scholen

SAMENWERKENDE FESTIVALS

De voorzitter introduceert mevrouw Willemien van Aalst van het Nederlands Filmfestival, en de heren Xavier van Damme van het Festival Oude Muziek en Alexander Beets, voorzitter van Amersfoort Jazz.

Mevrouw Van Aalst zet uiteen dat 9 festivals steun ontvangen hebben van de provincie Utrecht. Het gaat om festivals met nationale en internationale uitstraling die bijdragen aan een goed woon- en werkklimaat in Utrecht.

De heer Van Damme licht toe dat het Festival Oude Muziek dezelfde allure heeft als het Rijksmuseum. De meeste klassieke muziek op de podia beslaat ca. 150 jaar repertoire maar het Festival Oude Muziek omvat de 1000 jaar daaraan voorafgaand. Dit festival heeft veel prestige maar ook veel succes. In 5 jaar is er een stijging van het publiek met 70% geconstateerd. Het gaat hier om het grootste oude muziek festival ter wereld; internationaal is dit festival marktleider.

Tweetakt is ook een bekend festival en is trendsettend theater, vooral voor kinderen en jongeren bedoeld. Ook internationaal is dit festival van groot belang. Spring is een nieuw festival en is een fusie tussen het Festival aan de Werf en Springdance. Dit festival heeft een grondige transformatie doorgemaakt tot één van de meest toonaangevende festivals van Europa.

Mevrouw Van Aalst licht vervolgens het Nederlands Film Festival toe. Dat is het festival van de Gouden Kalveren en het grootste nationale filmfestival in Europa én het grootste media-event in Nederland. Dit festival wordt nu voor de negende keer georganiseerd en getracht wordt Utrecht goed in beeld te brengen. Het festival omhelst film, muziek, gaming interactive en televisie.

De heer Alexander Beets licht toe dat het Jazz Festival in Amersfoort van groot belang is. Er wordt met veel vrijwilligers gewerkt en het festival wordt door 85.000 belangstellenden bezocht. Er zijn 400 optredende artiesten op 7 buiten- of binnenpodia in de stad Utrecht. De overhead is minder dan 10% van het totale budget. Het festival creëert veel waarde voor de stad en de regio. Blijvende steun van de provincie Utrecht is van groot belang maar het merendeel van de kosten komt voort uit steun van het lokale bedrijfsleven. Hij nodigt de PS-leden van harte uit het Jazz festival Amersfoort te komen bijwonen.

Voorts noemt mevrouw Van Aalst Café Theater Festival, City2cities (literatuur), Holland Animation Film festival en Spoffin festival (straattheater). De festivals hebben gemeen dat ze zeer ondernemend zijn. Zo krijgt het Nederlands Film Festival 35% subsidie van de overheid en de rest komt uit fondsen, bedrijfsleven, recettes, arrangementen e.d. De festivals zetten zich er voor in om cultureel ondernemerschap vorm te geven, echter, de financiële basisbijdrage van de drie overheden blijft van groot belang. De festivals werken met betaalde krachten maar ook met vele vrijwilligers. Zo werken er bij het Festival Oude Muziek 100 vrijwilligers. Het Nederlands Film Festival werkt met 8 fte en dat breidt in de zomer uit naar 500 mensen en daarvan is 375 vrijwilliger. De inzet van de vele vrijwilligers geeft ook het grote draagvlak aan.

De festivals werken samen in het Utrechtse Festival Overleg.

Uitvoerig licht mevrouw Van Aalst het belang toe van de festivals voor de provincie Utrecht. Cultuur is geen provinciale kerntaak meer. Echter, Utrecht is een topregio en onderzoek toont

aan dat cultuur van groot belang is voor een aantrekkelijk woon-, leefklimaat en vestigingsklimaat voor bedrijven. Utrecht heeft een vrij hoog opgeleide inwonersamenstelling. De maatschappelijke en economische waarde van festivals voor de provincie loopt in de miljoenen euro's.

In het advies van de Raad voor Cultuur wordt er nadrukkelijk gepleit voor versterking van de regio in relatie tot het cultuurbeleid. Dat is een goede zaak. Gebleken is dat gemiddeld 70% van het publiek voor festivals en schouwburgen uit de regio komt. Ook veel middelbare scholieren uit de regio bezoeken de festivals.

De heer Van Damme memoreert dat de provincie een paar jaar geleden besloot het cultuurbudget in te krimpen. Wel is het beleid voor festivals in stand gebleven. Hij feliciteert de provincie met die keuze daar de festivalbranche erg aan het groeien is. De festivalformule is erg in de mode. Na de bezuinigingen hebben festivals veel functies overgenomen die in de sector zijn weggevallen. Het gaat veelal om kleine, flexibele, vooruitstrevende organisaties en dat heeft ertoe dat cruciale functies van de cultuurmarkt door festivals zijn overgenomen, bv. als het gaat om talentontwikkeling en innovatie.

De steun van de provincie is voor de festivals van levensbelang. Door de gekoppelde steun van overheden hebben festivals zich in de afgelopen jaren kunnen uitbouwen en zich kunnen versterken. Ook met het oog op de coalitieonderhandelingen pleiten de festivals ervoor dat de provincie nagaat wat er in de afgelopen jaren tot stand is gekomen; ga daar vooral mee door en laat dat niet vallen is de oproep. Er is met het festivalbeleid een fundament tot stand gebracht waar nog vele jaren op verder kan worden gebouwd.

De voorzitter geeft gelegenheid vragen te stellen.

Mevrouw Schneiders memoreert de economische waarde van festivals in de provincie, maar ook de promotiewaarde voor de regio. Zij vraagt de fracties na te denken over de vraag: hoe en waarom cultuur in de provincie? Wat is de waarde van het festivalbeleid in de provincie en hoe kan de lijn tussen rijk, provincie en gemeenten worden vastgehouden?

De heer Van Damme merkt op dat het Festival Oude Muziek niet alleen in de stad actief is maar ook in de regio. Wel moesten er door de noodzakelijke bezuinigingen keuzes worden gemaakt. Duidelijk is gekozen voor partnerships met de festivals, gelet op de cofinancieringsmogelijkheden. De meerjarenlogica is door de provincie ingezet met een beperkte maar wel heel heldere keuze. De festivals pleiten ervoor dat aan te houden, temeer dat alles erg krap bemeten is.

Mevrouw Van Aalst memoreert dat veel festivals ook activiteiten buiten de stad Utrecht verzorgen, o.a. cultuureducatieve voorstellingen, en getracht wordt daarvoor ook kinderen te interesseren. Waar het kan, worden er activiteiten in de regio ontplooid, hoewel dat om praktische redenen niet altijd haalbaar is (transport).

Mevrouw Hoek memoreert dat er vele jaarlijks terugkerende festivals zijn. De vraag is hoe wordt omgegaan met incidentele (muziek) festivals in kleinere dorpen. Waar kunnen ze met vragen terecht?

De voorzitter antwoordt dat de provincie gedurende 4 jaar een bijdrage levert aan de vier genoemde grote festivals. De overige 5 festivals zijn door de commissie uitgekozen voor ondersteuning gedurende twee jaar. Overige festivals ontvangen van de provincie geen bijdrage. Na twee jaar kunnen alle festivals opnieuw een subsidieaanvraag bij de provincie indienen.

Mevrouw Van Aalst geeft aan dat het Nederlands Film Festival met vele partijen en instellingen samenwerkt. Nagegaan wordt wat binnen de opdracht ligt van het Nederlands Film festival. Samenwerking wordt aangegaan met partijen waarmee een concreet project kan worden gedaan, die voor beiden meerwaarde oplevert. Echter, een muziekfestival waar het Nederlands Film Festival geen inhoudelijke link mee heeft, kan vanuit de opdracht niet worden opgepakt.

Mevrouw Koelewijn krijgt de indruk dat genoemde festivals zich tot een specifiek publiek richten. Wat wordt er gedaan om een breder publiek te bereiken? Voorts mist zij de component cultuureducatie.

Mevrouw Van Aalst antwoordt dat het Nederlands Film Festival een zo breed mogelijk publiek tracht te bereiken. De publieksprofielen van alle festivals bestrijken gezamenlijk een heel breed publiek.

Cultuureducatie is voor veel festivals een kerntaak. Het Nederlands Film Festival bereikt jaarlijks tussen de 5.000 en 10.000 kinderen zowel uit basisonderwijs als voortgezet onderwijs. Het VMBO is het speerpunt, juist omdat deze groep jongeren voor cultuur moeilijk te bereiken is. Een aantal festivals bereikt de multiculturele groepen maar onderzocht wordt hoe dat nog beter kan, bv. aan de hand van best practices die met elkaar worden gedeeld.

De heer Van Damme vindt ook de volwassenen educatie een kerntaak; cultuureducatie moet niet versmald worden tot kinderen of jongeren. Er is erg veel vraag naar aanbod voor volwassenen en daar wordt op geanticipeerd. Wellicht gaat op den duur ook volwassenen educatie een kerntaak worden voor culturele instellingen .

De heer Beets merkt op dat er in Amersfoort Jazz een zeer brede definitie van jazz wordt gehanteerd, en zeker niet voor een specifieke doelgroep. Er zijn programma's voor ouderen, jongeren en kinderen. Er is muziek met improvisatie, vaak in samenwerking met de rockacademie, juist om te zorgen dat iedereen kan worden bediend en er breed van het aanbod kan worden genoten. Amersfoort Jazzfestival bereikt 85.000 mensen in alle categorieën. Het gaat hier z.i. om een belangrijke vorm van cultuureducatie.

De heer Van Essen vraagt naar samenwerking en synergievoordelen met productiehuisen, universiteiten, onderwijsinstellingen op het gebied van cultuur.

De heer Van Damme antwoordt dat veel festivals partnerships zijn aangegaan. Festivalorganisaties zijn flexibel, snel, haken snel in op ontwikkelingen en staan open voor innovatie en verbreding. Er wordt met zeer veel partners op een heel breed vlak samengewerkt.

Mevrouw Van Aalst deelt mede dat het NFF een samenwerkingsconvenant met de HKU heeft getekend op het gebied van onderzoek, onderwijs en presentatie. Op tal van andere terreinen wordt er ook samengewerkt met de universiteit. Het NFF zorgt voor talentontwikkeling en zorgt ervoor dat mooie producten worden getoond. Dat is een doorlopende lijn vanuit het basisonderwijs via de opleidingen naar de presentaties. Daarvan zijn er een aantal toonaangevende in Utrecht die ook de springplank naar het internationale niveau kunnen zijn.

Mevrouw Noorderbos vraagt of de festivals vrij toegankelijk zijn.

Mevrouw Van Aalst antwoordt dat het NFF betaald bezoek kent maar ook vrij bezoek. Betaald bezoek is hard nodig om aan de inkomstennorm te kunnen voldoen. Tegelijkertijd worden er tal van bijeenkomsten georganiseerd voor een breed publiek die gratis toegankelijk is.

Mevrouw De Haan memoreert dat de bestuursperiode van vier jaar is afgelopen en afgewacht moet worden wat de komende jaren gaat brengen. Wat zijn in de afgelopen jaren de inspanningen geweest van de festivals om nog meer financiering binnen te halen en daardoor minder afhankelijk te worden van de provinciale subsidie?

De heer Van Damme memoreert dat het rijk voorheen de grootste subsidiënt was van Festival Oude Muziek. Dat is geheel weggefallen en dat was een grote klap. Men is er in geslaagd voorlopig een businessmodel te ontwikkelen vanuit 2/3^e subsidie en 1/3^e eigen inkomsten naar 1/3^e subsidie en 2/3^e eigen inkomsten. Dat gaat heel goed maar al die eclatante successen leiden toch wel tot een wat precaire situatie. De druk en de risico's zijn erg groot terwijl er met een kleinere organisatie moet worden gewerkt. De organisatie teert in op eigen vermogen. Doorgaan met minder is absoluut geen optie, hoe goed het ook gaat. Op dit moment is er sprake van een "enorme acrobatentoe".

Mevrouw Van Aalst deelt mede dat het NFF als een van de eerste 1/3^e subsidie en 2/3^e eigen inkomsten kon verwerven, en dat op een begroting van € 3,5 miljoen. Wel is zichtbaar dat het werven van sponsors veel meer eisen stelt dan voorheen en dat vraagt veel meer tijd en aandacht. Ook is het een groot probleem als een grote sponsor wegvalt. Het kan jaren duren voordat er een nieuwe wordt binnengehaald. Het werven van sponsoren wordt in de huidige tijd steeds moeilijker.

De voorzitter dankt de directeuren van LEU, Kunst Centraal en Amersfoort Jazz voor hun inbreng en toelichting.

8. Presentatie Nieuwe Hollandse Waterlinie

De heer Erik van Tooren, projectleider, geeft een presentatie over de NHW.

Samenvattend licht hij toe dat steeds meer wordt ingezet op:

- meer faciliteren in plaats van investeren
- samenwerking met de Stelling van Amsterdam
- de afspraak dat de provincie Utrecht de regie neemt bij de UNESCO nominatie aanvraag.

De heer Boerkamp stelt een vraag over de Unesco status en de feitelijke status van alle forten. Hij vraagt of er ook een optie "niets doen" is. Wat is de minimum variant om de forten binnen het Unesco beeld te laten passen?

De heer Van Tooren licht toe dat de NHW het grootste rijksmonument is van Nederland en daar hoort een beschermingsregime bij. Dat vereist consolidatie. De Unesco status verlangt het goed overdragen van erfgoed naar de volgende generatie. Wanneer er niets wordt gedaan, zal het onderhoud achteruit hollen en dat moet worden voorkomen.

Mevrouw Chidi vraagt waar het Waterliniemuseum gaat komen en wat er wordt verstaan onder "duurzaam gebruik" van de panden.

De heer Van Tooren antwoordt dat het museum in Fort bij Vechten in Bunnik wordt gevestigd. Inzetten op duurzaam gebruik is noodzaak. Een kenmerk van de forten is dat ze een temperatuur van 8 graden hebben en erg vochtig zijn, terwijl 20 graden en een minder vochtig klimaat noodzakelijk is voor het gebruik van de forten. Energie is een grote onkostenpost en onderzocht is hoe dat het meest duurzaam kan worden aangepakt. Ook speelt biomassa-gebruik een rol. De duurzame energieaanpak aanpak is nog niet overal uniform. Overigens loopt er ook een Europees project waarin de duurzaamheid wordt onderzocht.

De heer Van Essen begrijpt dat het in dit kader gaat om cultureel erfgoed terwijl er bij de forten, zoals bij Rijnauwen, ook sprake is van bijzondere, soms unieke natuur. Spreker kan zich voorstellen dat het, vanuit de natuurfunctie geredeneerd, een goede zaak kan zijn om de forten min of meer te verwaarlozen. Levert dit een spanningsveld op? Voorts vraagt hij hoe toegankelijk de forten voor publiek zijn.

De heer Van Tooren licht toe dat het verdienmodel per fort verschillend is. De gemeente Utrecht is eigenaar van acht forten. Waar het verdienmodel het grootste is, wordt er getracht op de andere forten af te romen; in feite wordt er door de gemeente een soort vereveningsmodel toegepast. Fort Rijnauwen maar ook andere forten zijn eigendom van Staatsbosbeheer. SBB kampt inderdaad met het gesignaleerde dilemma. Op Rijnauwen is prachtige natuur maar tegelijkertijd moet SBB toch wat inkomsten hebben. SBB gaat onderzoeken hoe daaraan kan worden tegemoet gekomen, dus zowel de natuur goed blijven bedienen en tegelijkertijd een verdienmodel voor dit fort ontwikkelen. Nabij de stad kan er gemakkelijker een verdienmodel worden gevonden dan op het platteland.

Wat betreft de toegankelijkheid van de forten, licht de heer Van Tooren toe dat vanaf het begin van het programma is gekoerst op de leefbaarheid en toegankelijkheid van de forten, maar niet als dogma. Het kan zijn dat men een enkel fort laat zoals het is zodat dit in de oude, oorspronkelijke staat kan worden bezichtigd. Voorbeeld daarvan is fort Tienhoven dat vrij onaangetroefd blijft.

Mevrouw De Haan vraagt in het kader van de Nieuwe Hollandse Waterlinie opnieuw aandacht voor de Oude Hollandse Waterlinie. In februari 2013 is er een motie van de Christen-Unie aangenomen waarin GS wordt opgedragen om te overleggen met Zuid-Holland over de vraag welke delen van de Oude Hollandse Waterlinie inpasbaar zijn in de cultuurhistorische hoofdstructuur. In de nieuwe uitgave van Tastbare Tijd is de tekst over de Oude Hollandse Waterlinie weer uitgebreid, echter, het beleid is nog niet nader ingevuld. Zij vraagt wat het college de afgelopen jaren heeft gedaan aan de uitvoering van die motie.

De voorzitter zegt toe dat, in aanwezigheid van de gedeputeerde, in de volgende vergadering op deze vraag zal worden teruggekomen.

9. Statenbrieven en ingekomen stukken die ter informatie worden aangeboden

9.1 *Jaarbericht 2014 van het Utrechts Archief*

9.2 *Hollandse Waterlinie, verzoek steun gemeente Houten*

10. Sluiting

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter de vergadering.